

GOSPODAR

LETO 1933

11. JANUARJA

STEV. 1

Pretakanje sadjevca

Minulo jesen je bila kupčija s sadjem bolj slaba. Mnogo jabolk je ostalo doma in sadjarji so jih velike množine predelali v sadjevec. Zato ne bo odveč, ako opozorimo cenjene bravce »Gospodarja« na neko važno opravilo, brez katerega ni mogoče, da bi imeli dobro in zlasti **trpežno pijačo**. V mislih imam namreč **pretakanje**.

Vsako sadno vino, ki je namenjeno za prihodnjo pomlad in poletje ali pa celo za kupčijo, mora biti pravočasno pretočeno, ker šele potem je stanovitno, to se pravi varno pred raznimi okvarami in boleznimi.

Zakaj pa je treba mošt pretočiti? — Zato, da ločimo čisto pijačo od droži. Ko mošt pokipi, se polagoma očisti. Na dno se vsedejo razne snovi, ki so bile v njem, zlasti pa se vležejo na dno kipele glivice (kvarnice), ker so svoje delo opravile. Dokler so droži na dnu pri miru in kvasnice žive, niso vinu škodljive. Nevarne postanejo pa na pomlad, ko začno odmirati in gniti. Lahko se zgodi, da se dvignejo in pomešajo z vinom in ga popolnoma pokvarijo.

Kdaj je torej pravi čas za pretakanje? Pri določanju časa se ravnamo navadno po poteku kipenja in po čištenju.

Ko burno kipenje poneha in se mošt popolnoma očisti, je primeren čas, da ga pretočimo. Ta doba je navadno od konca novembra do začetka februarja, torej dobra dva meseca. Prezgodnje pretakanje je škodljivo, ker odstranimo kvasnice, ko še delujejo. Še bolj napačno pa je prepozno pretakanje, ko se kvasnice že razkrajajo. Tudi ni vseeno, kakšno je vreme, oziroma kakšen veter piha. Če le mogoče, pretakajmo ob jasnem vremenu, ko piha burja ali sever, ko je zračni tlak najvišji. Ogibajmo se pa pre-

takanja ob južnem toplem vremenu, ko je zračni tlak nizek.

Pretakati se da na razne načine, ki pa niso vsi enako dobri. Najslabše je pretakanje s škafi ali kebli, ki je pri nas najbolj običajno. Pri takem ravnanju se vino zelo razprši in izgubi večino ogljikove kisline (se »ubije«) ter je zaradi tega mehkejšega, manj prijetnega okusa. Pozneje se sicer zopet popravi, ako je v njem še kaj sladkorja, da se na domesti izgubljeno ogljikova kislina.

Če že ne moremo drugače pretakati, glejmo vsaj na to, da se vino brez potrebe preveč ne prši in razbija. Zato natakajmo na pipo gumijevo cev, ki naj sega do dna škafa, v katerega točimo. Prav tako je potrebno, da natakajmo le seno ali pa tudi gumijevo cev na lijak, po katerem teče vino v sod. Ta cev naj sega blizu do dna sode. Vse to pripomore, da se vino pri pretakanju manj »ubije«, to je, da ne izgubi preveč ogljikove kisline.

Brez izgube ogljikove kisline pretakamo, ako leži sod, ki ga mislimo napolniti, toliko nižje, da sega njegova voha do pipe polnega. V tem slučaju preteče sadjevec sam od sebe in popolnoma mirno iz sode v sod. Seveda je dobro, da sega cev od pipe polnega sode do dna praznega sode.

Kadar leži prazen sod poleg polnega, isti višini, napeljemo cev od pipe polnega do pipe praznega sode. Zaradi pritiska izteče polovica tekočine kar sama iz polnega v prazen sod. Drugo polovico moramo pa pretočiti seveda s škafi. Pri tem načinu pretakanja moramo cev na obe pipi pritrditi prav zanesljivo, da jo vino zaradi velikega pritiska ne odrine.

Najpopolneje se sadjevec pretoči z mehkom. Od pipe polnega sode napeljemo gumijevo cev na pipo praznega sode, kakor je bilo povedano v prejšnjem d-

stavku. Polovica tekočine preteče sama v prazen sod, drugo polovico pa stlačimo iz sode z zračnim pritiskom, ki ga proizvajamo z nalašč v to svrhu prirejenim mehóm. Meh za pretakanje vina imajo večji vinski trgovci. Kdor more, naj si ga izposodi. Prepričal se bo, kako lahko in dobro se dela s to pripravo.

Pripomniti moramo še, da je treba sode, v katere bomo pretakali, temeljito pomiti in osnažiti. Posebno se je varovati plesnivih sodov, ker s tako posodo pokvarimo še tako dobro pijačo. Isto velja za vse drugo posodje in orodje, ki ga rabimo pri pretakanju. Dobro je tudi, da vsak sod, preden ga napolnimo, nekoliko zažveplamo. Izpraznjene sode treba brez odloga do čistega oprati in zažveplati.

Ko pretakamo, nalijemo sode do bližu vrha, ven, rr pa ne tako, da bi se veča pomakala v pijačo. Tudi jih še ne smemo pretesno zabiči. V vinu je lahko še nekoliko sladkorja, pa tudi kvasnic ostane v njem kolikor toliko. Spomladi se prične tako imenovano mirno kipeenje, pri katerem se tvori ogljikova kislina.

Prva molža krave po otelitvi

V nemških živinorejskih krogih se je v zadnji dobi obravnavalo vprašanje, kdaj je kravo prvič po otelitvi pomolžiti. Ker je to važno za vsakega živinorejca, hočemo tu podati izvleček o raziranjih, ki so jih o tem predmetu izražali razni strokovnjaki.

Splošno je bilo dosedaj razširjeno mnenje, da napade krave, ki jih po otelitvi dočista izmolzemo, poporodna vročnica, bolezen, ki večinoma konča s poginóm živali. Mnogi strokovnjaki so celo mnenja, da tiči pravi vzrok te bolezni ravno v prezgodnji izmolži krave po otelitvi, in razlagajo to na sledeči način: Radi dražitve mlečnih žlez pri molži sili kri proti vimenu in zato nastopi v možganih pomanjkanje krvi; pokažejo se znaki poporodne vročnice in če ni hitre pomoči, sledi smrt. Razvoj bolezni je zelo hiter: v 12 do 24 urah se lahko zdravje

povrne ali pa žival pogine. Da se to prepreči, je dobro · pozno molžo zadržati kri čim delj časa od vimena, v katerem naj napetost, povzročena po mleku, tvori protitlak pritisku krvi. Pri zdravljenju poporodne mrzlice se ta protitlak povzroči s tem, da se v vime vsesa zrak ali vbrizgne slana voda. Ta postopek postane nepotreben, če se bolezen prepreči s pozno molžo.

Večinoma dobijo poporodno vročnico krave — dobre molznice. Navadno priporočajo izkušeni živinorejci kravo temeljito izmolžiti šele kakih 10 ur po otelitvi. Naravno pa je, da med tem časom ne smemo pustiti tele brez kravjega mleka — mlezve, ki jo potrebuje za očiščenje svojega želodca in črev. Po rebuje jo itak malo, tričetrt do enega litra vsake tri ure, kar popolnoma zadostuje za njegov še nerazvit želodec. Če se preveč napije, nastanejo kaj rade motnje v prebavi in končno driska. Šele po desetih urah se tele lahko dodobra nasesa in tedaj vime dodobra izmolzemo.

Drugi praktični živinorejci so pa drugačnega mnenja, namreč, da tiči vzrok poporodni vročnici v motnji pri presnavljanju hrane, ki nastopi predvsem tedaj, če krma nima dovolj rudninskih snovi. Ta motnja nasopi najbrž radi tega, ker mora dobra molznica takoj po otelitvi oddajati večje količine za življenje važnih snovi. Zaradi tega ne priporočajo kravo takoj po otelitvi izmolžiti. Dogajajo se pa tudi slučajji, da krava oboli pozneje, četudi je bila izmolžena deset ur po otelitvi. V takih primerih pač iskati vzrok v slabi krmi; to je klaja iz kislih travnikov, ali seno, izprano po dežju ali radi suše posili dozorelo in slično. Tako za breje krave neprimerno krmo zboljšamo z dodatkom klajnega apna (žlička na dan in glavo) in manjših količin ribje moke (50—100 gramov). Malo kuhinjske ali živinske soli pospešuje prebavo. To je pokladati brejim kravam vsaj v zadnjih treh mesecih, da se pri tem tudi tele že v kravjem teleu krepko razvije.

Če pa nastopi poporodna vročnica, je najbolje poklicati živinozdravnika. Današnja živinozdravska vedá zdravi to bo-

lezen tako, da se napihne vime z zrakom. Zračni tlak v vimenu ustavi dotok krvi in vročnica kmalu poneha. Drugi strokovnjaki pa priporočajo vbrizgavanje slane vode v vime. Najnovejši način pa je ta, da se v krvotok bolne živali vbrizgne malo količino raztopljenega klorcalcija, katero sredstvo baje izredno hitro učinkuje in se žival po njem takoj opomore. Vsa ta sredstva odstranijo motnje v presnavljanju in preprečijo nadaljnji razvoj bolezni.

Če je živinozdravnik predaletč in je nujna pomoč potrebna, tedaj pripo- oča »Domači zdravnik« sledeči postopek: Križ in trebuh polijemo s terpentinovim oljem, salmijakovcem ali kafrovcem in ga dobro drgnemo s slamo ali s krtačami. Nato živino dobro odenemo. Na hrbet in križ pokladamo vreče, polne žaganja, oparjenega z vrelo vodo. Na čelo pa polagamo mrzle obkladke, ki jih čisto menjajmo. Čestokrat pomaga tudi, če obstoji nevarnost, da nam žival pogine, ako napihnemo vime z navadno kolesno sesalko (pumpo).

Bolezni se pa obvarujemo tudi na ta način, da breje krave previdno krmimo in jih po malem spuščamo na pašnik, da se pregibljejo. Pred otelitvijo jim damo juho iz dobro prekuhanega lanenega semena, da se očistijo. Po otelitvi pa pustimo tele šele tri ure pozneje, da se malo nasesa mlezeve, in potem vsake tri ure. Šele po desetih urah, ko se je tele napilo, izmolkemo kravo do čista. Pri takem postopanju bo krava gotovo obvarovana poporodne vročnice.

Cerkvena zgodovina v slikah. Poleg zgodnj. Sv. pisma stare in nove zaveze ima na razpolago Prosvetna zveza vso cerkveno zgodovino; bodisi za predavanje v društvu, bodisi za shode Marijine družbe in Tretjega reda se z največjim uspehom uporabljajo skioptične slike. Vsa zbirka vseh diapozitivov znaša 10.000 slik. Društva le premalo segajo po teh zbirkah; zato naj izrabijo zlasti božične praznike in dolge zimske večere za predavanja s skioptičnimi slikami. Življenje v društvih pa poživijo tudi predavanja, opremljena s filmom. Zlasti za Marijine vrtnice, Marijine družbe in za stanovske sestanke nudi Prosvetna zveza 140 malih filmov proti malenkostni izposojevalnini.

Zzdr. Hugon Turk:

Ustroj in delovanje živalskega telesa

Ne bomo se čudili, da naši ljudje o ustroju ali zgradbi in o delovanju ali življenju živalskega telesa še prav malo ali celo ničesar ne vedo. In verdar je to zanimivo za vsakogar, prevažno pa za vse one, ki se pečajo z rejo naših domačih živali. Tudi se nam ni treba sramovati zaradi tega, ker tudi pri drugih narodih ni veliko bolje, kar pa ne sme veljati za izgovor.

Poglejmo torej najprej malo v zgodovino tega predmeta.

Kdo je prvi pričel pregledovati čudovito zgradbo živalskega telesa, se ne bo moglo nikdar ugotoviti, saj so bile klavne daritve od pradednih časov v navadi, in zelo verjetno je, da se je živalsko telo — vsaj klavnih živali — veliko preje pregledovalo in proučevalo nego človeško truplo. Zdravniško znanje starega in celo srednjega veka je slonelo glede zgradbe človeškega telesa večinoma na poznanju živalskih trupel, posebno psa in opice. Edino starogrški veleum in učenjak Aristoteles (384—322 pred Kr. r.) je svojim znanstvenim spisom o zdravniški vedi že dodal slike o zgradbi človeškega telesa. Žal so se izgubile. Pa tudi znanje o živalskih truplih je bilo malokomu bolj natanko znano, edinole staroetrški in starorimski duhovniki »haruspices« so se pečali v bogoslužju s pregledovanjem drobovja daritvenih živali, iz katerega so vedeževali za prihodnost in varali lahkoverne ljudi.

Šele potem, ko se je povzpelo v 16. do 19. stoletju znanje o ustroju in življenjskem delovanju človeškega telesa na svojo višino in ko so v novem in najnovjšem času ustanovili posebne šole za živinozdravstvo (veterino) so učenjaki znanstveno preiskali in še preiskujejo tudi mrtva trupla domačih in drugih živali. Prav tako so zopet drugi znanstveniki preiskali in še sedaj preiskujejo in proučujejo delovanje živih teles in tako je nastala učena veterinarska anatomija in veda o življenjskem delovanju živega

telesa ali fiziologija. Te vede so temelj vsemu pravemu in znanstvenemu živinozdravstvu. Kakor brez znanja črk ne more človek brati in pisati, tako se brez pravega in temeljitega poznanja zgradbe in delovanja živalskega telesa ne more nihče umno pečati z živinorejo, še manj pa zdraviti bolne živali. Brez tega znanja je vse le prazno šušmarstvo in delo v temi.

Zato se mi zdi nujno dobro, da se o navedenem pouče naši gospodarji-zivinorejci in njihovi prijatelji. To znanje se prišteva k splošni izobrazbi sodobnega človeka.

Naj torej slede kolikor mogoče poljudni sestavki o teh zanimivih in prekoristnih predmetih in naj pokažejo vsakemu mislečemu človeku neizrečeno veličino in nedosegljivo umetnost božjega stvarstva, pred katerim stimi človeški um, ko vidi, kako je vse prav ustvarjeno in da tudi najmanjša stvar ni brez potrebe in pomena, čeprav je današnji človek kljub velikanskemu razvoju in višini vseh znanosti in ved doumeti ne more.

Pri tem nam bo v pomoč temeljna znanost, živinozdravniška anatomija, ki se peča s raznavljanjem mrtvega živalskega telesa ali z raztelesovanjem. Nadalje veda podrobnega preiskovanja udov in delov tega telesa s pomočjo drobno-ogledov, histologija in znanstvena preiskovanja o delu ali življenju v živem in zdravem živalskem telesu ali fiziologija.

Tako si hočemo najprej ogledati splošno gradbeno snov vseh živalskih teles ali celice, potem iz različnih celic napravljena ali skkana tkiva ali tkanine in iz teh zgrajene telesne ude ter združene skupine teh udov. Obenem pa hočemo slediti delovanju živega telesa ali življenju vseh telesnih delov naših domačih sesalcev.

ga Med v lipovem čaju prežene prehlad, med z voskom omeči bule in kurja očesa, med ustavi bruhanje in odtok krvi.

Gospodarske vesti

Živina

g Stanje živine v naši državi. Kmetijsko ministrstvo je šele ob koncu minulega leta objavilo podatke o stanju živine v naši državi ob koncu leta 1931, ki nam kaže prirastek naspvrti letu 1926. Tako dobimo naslednjo primerjavo (prva številka kaže stanje leta 1931, druga prirastek od leta 1926, tretja prirastek v odstotkih):

goveda	3.872.000	166.000	4.5
konji	1.169.000	52.000	4.7
prašiči	3.133.000	327.000	11.6
ovce	8.426.000	493.000	6.2
koze	1.928.000	207.000	12.0
osli	115.000	19.000	19.7

V odstotkih se je najbolj povečalo število prašičev, koz in oslov, po številu pa največ ovc. Znatno del tega prirastka odpade na leto 1931. — V primeri s povprečnim številom živine na 100 ha obdelane zemlje vidimo, da se največ prašičev goji v dravski banovini, kjer imamo 37 prašičev na 100 ha zemlje. Povprečje za vso državo je 23, v zetski banovini pa najmanj, le 5 glav. Tudi glede gojitve govedi je dravska banovina na prvem mestu. Na 100 ha obdelane zemlje imamo 48 glav govedi, v vrbaski 42, v savski 35 itd. V ovčjereji so na prvem mestu južne banovine. V vardski banovini imajo na 100 ha rodne zemlje 109 ovac, v moravski 106, v primorski 96, v zetski 90, v dravski pa komaj 5.

g Zagrebški tedenski sejem (4. jan.). Dogen je bil precejšen. Več povpraševanja je bilo po debelih prašičih, ki so jim cene poskočile. Cene za kg žive teže: bikom 3.25—3.75 Din, kravam za klanje 2.50—2.75, kravam za klobase 1.25—1.50 Din, junicam za mesarske svrhe 3.50 do 3.75 Din, volom I. vrste 4.50—5 Din, volom II. vrste 3.50—4 Din, pitanim prašičem 7.50—9 Din, nepitanim 6—6.50 Din, teletom 5—6 Din. Konji so bili po 800 do 2000 Din za par. Dalje so se trgovali zaklani sremški prašiči po 10—11 Din in zaklani telea po 7—8 Din za kg mrtve teže.

Pošljite naročnino!

g Dunajski prašičji sejem. Na zadnji prašičji sejem je bilo prignanih 4536 pršutarjev in 4276 špeharjev; iz Jugoslavije 94 pršutarjev in 2403 špeharji. Na kontumačnem trgu je bilo 299 pršutarjev in 2039 špeharjev. Cene: špeharji najboljši 1.40—1.41 šilingov (po današnjem tečaju: 1 šiling je 10 Din), prvovrstni 1.32—1.38, drugovrstni 1.30—1.32, kmetski 1.28—1.35, najboljši 1.40; pršutarji 1.30—1.50, najboljši 1.70—1.75 šilinga. Položaj: špeharji so se pocenili za 15 do 18 grošev, pršutarji pa za 5 do 10 grošev.

Denar

g Inozemski denar. Železnica sprejema v plačilo za vozne listke in druge pristojbine tudi inozemski denar, ki ga plačuje po naslednjih cenah: 1 angleški funt 240 Din, 1 ameriški dolar 74 Din, 1 holandski goldinar 30.10 Din, 1 nemška marka 17.80 Din, 1 švicarski frank 14.30 Din, 1 madžarski pengő 12.90 Din, 1 avstrijski šiling 10 Din, 1 poljski zlot 8.40 Din, 1 italijanska lira 3.85 Din, 1 francoski frank 5 Din, 1 češkoslovaška kruna 2.25 Din, 1 belgijski frank 2.10 Din, 1 bolgarski lev 55 par, 1 romunski lej 48 par, 1 grška drahma 45 par.

g Znižanje obrestne mere v Mariboru. Mariborski denarni zavodi: Mestna hranilnica, Hranilnica dravske banovine, Posojilnica v Narodnem domu, Spodnještjerska ljudska posojilnica, Mariborski kreditni zavod, Jugoslovanska hranilnica in posojilnica, Stajerska hranilnica in posojilnica, Hranilno in posojilno društvo delavcev in Krekova posojilnica v Mariboru so s 1. januarjem 1933 znižali obrestno mero za hranilne vloge in posojila za en odstotek. S tem činom so praktično pokazale, kako se da vsaj deloma omiliti današnji nevzdržni položaj našega gospodarstva.

g Uzakonjena nizka obrestna mera za kmeta. Po novem zakonu o zaščiti kmeta ostane obrestna mera v veljavi, kakor jo je določil že stari zakon. Po členu 3 tega zakona mora namreč kmetovalec plačati za terjatev, katere prisilno plačilo je odločeno po predpisih § 1 starega zakona, 6% obresti letno in sicer za-

čenši od dne tožbe. To pa ne velja, če je bila z razsodbo, poravnavo ali kakšnim drugim izvršnim razlogom določena nižja obrestna mera. To pomeni, da ostane obrestna mera naših zadrug neizpremenjena razen v slučajih, ki jih določa že omenjeni člen zakona.

Cene

g Izenačenje azijske Narodne banke. Narodna banka je z dnem 2. januarja izenačila azijsko, to je dodatek pri nakupu in prodaji deviz v smislu dejanskega tečaja Din v inozemstvu za vse inozemske devize enako. Sedanje povečanje azijske je doseglo 28.5% na borzni tečaj; ta se pa že itak nahaja nekaj nad stabilizacijsko pariteto. Tako na pr. notira švicarski frank na ljubljanski borzi 11.11 Din. K temu je prišteti še azijsko od 28.5%, to je 3.17, tako da je dejanska vrednost franka 14.28 Dm.

g Ljubljanska blagovna borza. Kupčija na žitnem trgu je za pšenico čvrsta in so cene v Vojvodini ponovno narasle. 70 kg težka pšenica stane že 180 Din, vendar je ponudb zelo malo. Tudi moka je v ceni narasla od 290 na 300 Din na kladalno postajo. Koruza raste tudi v ceni in stane 55—57.50 Din na postaji v Indijli. Na ljubljanski borzi so cene pšenice narasle za 5 par, cene moka pa za 10 par pri kg. Nudi se tukaj pšenica, postavljena v vagonih na vsako slovensko postajo, po mlevski tarifi, plačljiva v 70 dneh: baška pšenica 76 kg težka 222.50 do 225 Din, baška 77/78 kg po 227.50 do 230 Din, 79/80 kg 232.50—237.50 Din; koruza baška času primerno suha po 100 do 102.50 Din, za januar 102.50—105, za februar 105—107.50 Din; moka 350 do 360 Din, banatska 365—370 Din. — V glavnem je sedaj malo sklepov, ker ni prodajalcev niti za pšenico niti za koruzo. Največ naše koruze gre na Dunaj, kjer je v zadnjih dneh cena narasla za nekaj točk.

g Hmeljsko tržišče. Položaj na vseh hmeljskih tržiščih je nespremenjen. V Savinjski dolini je letnik 1932 razprodan, za starejše letnike pa ni zanimanja, pač pa že sedaj povprašujejo za letnik

1933 v predprodaji in nudijo po 20—25 Din za kg. — Cene na Češkem so 30—35 Din, v Nemčiji 70—80 Din in 50—70 D., v Angliji 35—52 Din, v Ameriki 45 do 53 Din za kg.

g Lesno tržišče. Minulo leto je bilo za našo lesno trgovino prav nesrečno. Nastopilo je toliko razočaranj in toliko ovir pri izvozu lesa, da je zelo mnogo lesnih trgovcev ustavilo svoje obrate ali jih pa omejilo samo na najnujnejše. V začetku prošlega leta je ruski izvoz lesa v naše države-uvoznice vrgel ceno ob tla. Pozneje nam je začela Avstrija konkurirati z ugodnejšimi železniškimi tarifi. Nato so domače denarne razmere omejile promet in končno je vpeljava klirinškega prometa ustavila naš izvoz v Italijo skoraj za dva meseca. Ni čuda, če se je radi tega ustavila proizvodnja lesa in da se je nekaj časa prodajalo blago za vsako ceno. Posledica je bila, da je zmanjkalo lesa in da ne moremo sedaj kriti povpraševanj po njem. — Da se pa lesna trgovina v bodoče spravi na bolj solidno panogo, se je začetkom decembra v Milanu vršila mednarodna lesna konferenca, ki so se je udeležili tudi zastopniki slovenske lesne industrije. Nje namen je bil, da se doseže boljše sodelovanje med uvozniki in izvozniki lesa. Izvzorne države morajo svoj izvoz prilagoditi potrebam trga uvoznih držav, zato naj pride do kontrole izvoza v vseh izvoznških deželah.

Trgovina

g Aktivna trgovinska bilanca v novembru. Naš izvoz se je v poslednjih mesecih stalno dvigal in je prekosil lanski obseg. Nasprotno pa je uvoz padel tako, da znaša presežek izvoza nad uvozom v novembru že 128 milijonov. Radi vnovčenja naše letine je dosegel naš izvoz letos rekordno višino tako po količini: 278.827 ton, kakor po vrednosti: 350.5 milijona Din. Tudi v primeri z novembrom lani je bil naš izvoz večji po količini in vrednosti. Nasprotno je uvoz v novembru padel na 86.746 ton v vrednosti 231.64 milij. Din ter v primeri z lanskim nazadoval po količini za 8.9%, po

vrednosti pa za 24.9%. Glavni predmeti našega izvoza so bili naslednji, z označbo vrednosti v milijonih Din: stavbni les 38.7, sveže sadje 36.4, koruza 35.9, baker 28.0, prašiči 23.3, suhe slive 22.1, tobak 15.6, jajca 11.9, rude in zemlje 9.7, fižol 9.0, drobnica 8.4, govedo 7.45, pšenica 5.5, cement 5.3, drva 4.1 milijona Din. — Glavni predmeti našega uvoza pa so bili (vrednost označena v milijonih Din): bombažno predivo 17.7, prevozna sredstva 13.4, tkanine 12.0, sirova nafta 11.0, razni izdelani predmeti 10.5, premog 9.1, volnena tkanina 7.7, kava 7.1, elektrotehnični material 7.2, sirovi bombaž 6.9, nepredelane kože 6.7, riž 6.6, stroji 5.9, volneno predivo 5.45, svileni predivi 5.1, pločevina 2.85, železo 1.9, sirova volna 1.4. — V prvih 11 mesecih prošlega leta je znašal naš uvoz 793.113 ton v skupni vrednosti 2596.9 milijona Din; naš izvoz pa ton 2.144.048 za 2713.2 milijona Din. Skupno je bila naša zunanja trgovina v prvih 11 mesecih 1932 aktivna za vsoto 116.24 milijona Din, 1931 pa v istem času pasivna za 83.4 milijona Din. V tem oziru smo torej v letu 1932 napram ino-emstvu mnogo na boljšem nego v letu 1931.

g Trgovina z Avstrijo v novembru. Naš izvoz v Avstrijo je znašal novembra 12 milijonov šilingov (po 10 Din), naš uvoz iz Avstrije pa 5.7 milijona šilingov. V prvih 11 mesecih 1932 smo izvozili v Avstrijo 94.6 milijona šilingov, uvozili pa le 51.9 milijona šilingov. Poudariti je, da je izmed važnejših držav uspelo edino Jugoslaviji povečati svoje prodaje v Avstriji, kar je predvsem pripisovati sedanji ureditvi plačilnega prometa s to državo.

g Konkursi in prisilne poravnave v decembru. Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja statistiko o konkurzi in prisilnih poravnava v naši državi za mesec december. Razglašanih je bilo 58 konkurzov, od teh v naši banovini 8; lani jih je bilo 39 (4). Nadalje je bilo 59 prisilnih poravnav izven konkurza (lani 76), od teh v dravski banovini 12 (15)

Razno

g Nekatere važne davčne zadeve. Delodajalci, ki morajo plačevati **uslužbenski davek** v davčnih znamkah, naj v teku januarja predložijo davčnim upravam na pregled knjižice za uslužbenski davek, da se te prepričajo o rednem in pravilnem plačevanju uslužbenskega davka v davčnih znamkah. — **Davek na neoženjene moške osebe** so dolžni plačevati: a) vsi neoženjeni moški, b) vdovci brez zakonske dece, c) vsi moški, ki so ločeni sodno, če nimajo zakonskih otrok in ne vzdržujejo žen in otrok. Vse to velja od 1. januarja 1932, če so izpolnili 30. leto in niso prekoračili 60. leta in stanujejo v mestih, mestecih, trgih in srezkih krajih. Tega davka so oproščeni: 1. vse posvečene osebe, 2. osebe, ki se zaradi verkenih predpisov ne morejo ponovno oženiti, 3. vojaki in podčastniki pod zastavo in nižji častniki, 4. obsojenci v zaporih, 5. tujci, 6. osebe, ki ne morejo upravljati svojega imetja, 7. popolni invalidi, 8. osebe v službenih odnošajih, katerih plača ne znaša več kakor 2500 Din mesečno. Davek plačujejo osebe od 30. do 35. leta v iznosu od 50% neposrednega davka, od 35. do 40. leta 40%, od 40. do 50. leta 25% in od 50. do 60. leta 10%. Ta davek se plačuje skupno z uslužbenskim davkom, toda ne more se plačati z davčnimi znamkami, ampak se mora odvesti davčni blagajni mesečno v gotovini po službodajalcu. — **Nameščenici, oziroma osebe, ki imajo devet ali več živih otrok** in ki ne plačujejo nad 1000 Din letno neposrednega davka, so oproščeni plačevanja vseh davkov, torej tudi uslužbenskega davka. Pravico do oprostitve mora davčni zavezanec prijaviti s polnoveljavnimi dokazi pristojni davčni upravi. — **Ukinjena je olajšava za plačevanje uslužbenskega davka**, po kateri so delodajalci dosedaj lahko plačevali ta davek mesečno v pavšalni vsoti, da se jim na ta način olajša mesečna vplata. Ministrstvo je tudi dovolilo, da se ta davek plača vsake tri mesece. Ker se pa večina delodajalcev ni držala predpisov, je ministrstvo akinilo vse ugočnosti ter odredilo, da se ima uslužbenski davek

točno po seznamu plačati v roku 15 dni po preteku vsakega meseca. — **Plačilo davkov v prvem četrtletju 1933.** 1. januarja so dospeli v plačilo prvi četrtletni obroki zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoženjene osebe, davka na poslovni promet in vojnice, dne 15. avgusta 1933 pa prvi polletni obrok zemljarine. Prizadeti davčni zavezanci se opozarjajo, da te obroke poravnajo pravočasno in sicer prvi najkasneje do 15. februarja, a zemljarino najkasneje do 15. avgusta. Uslužbenski davek se plačuje najkasneje 15. dan po preteku vsakega meseca. Davek na rente je plačati najkasneje v 45 dneh po preteku vsakega polletja. Davek na poslovni promet je poravnati za zadnje četrtletje 1932 najkasneje do 30. januarja 1933. — Dokler se ne izvrši odmera, se morajo plačevati davki po davčnem predpisu iz prejšnjega leta. Zamudnikom se računajo 6% letne zamudne obresti.

ga **Zelo škodljiva je navada**, kakor je ponekod v južnih krajih, zaradi premastnih jedi uživati pred jedjo žganje ali liker, češ da draži želodec na jed. Zdravega želodca pa ni treba dražiti. Če nimaš potrebe po jedi, potem je to znak, da nisi zdrav. Tisti, ki sedijo po pisarnah in poleg tega še v oblaku dima, imajo seveda želodec, ki ga je treba šele dražiti. Najboljše dražilo za želodec je pa, če daš pljučam sprehočati po čistemu zraku priliko, da se razširijo in iznebijo skvarjenega zraka, ki si ga nadihal. Žganje in likerji so vzrok hudih želodčnih bolezni, tudi raka. Likerji so lahko pobarvani s strupenim barvilom. Pripravljajo se večkrat iz slabega cveta (špirita), tudi iz naravnost strupenega metilalkohola, opojnih in jedkih esenc in olj.

Naše zadružništvo

Po statistiki Glavne zadružne zveze v Beogradu, ki jo je pred kratkim izdala za leto 1931, se jugoslovansko zadružništvo prav ugodno razvija. V Glavni zadružni zvezi je včlanjenih 31 raznih zadružnih zvez. Po številu včlanjenih zadrug je najmočnejša Glavna zveza srbskih zemljoradniških zadrug, ki ima

2286 zadrug s 118.290 zadružniki, po številu zadružnikov pa Zadružna zveza v Ljubljani s 650 zadrugami in 154.484 zadružniki. Srbske zadruge imajo torej povprečno po 52, slovenske pa po 238 zadružnikov. To je vsekakor znak večje organiziranosti našega kmetijstva. — V dravski banovini so štiri zveze, izmed katerih ena (Revizijska zveza v Ljubljani) ni včlanjena v Glavni zadružni zvezi. Ob koncu leta 1931 je bilo v teh štirih slovenskih zvezah (prvo število znači zadruge, drugo pa število zadružnikov):

Zadružna zveza	650	154.484
Zveza slov. zadrug	318	76.185
Zveza gospod. zadrug	74	21.000
Revizijska zveza	40	8.640
Skupaj	1082	260.309

V vsej državi je 7483 zadrug z 855.836 zadružniki. Od vseh zadrug je največ kreditnih: 4407, 1217 nabavljalnih, produktivnih in konzumnih, 284 živinorejskih, 184 mlekarskih, 114 žitarskih, 89 stavbnih, 84 zdravstvenih, 81 vinarskih, 60 kmetijsko-strojnih, 51 elektrarniških, 43 ribarskih, 24 vodovodnih, 23 oljarskih, 20 tiskovnih, 16 sadjarskih, 16 tobačnih itd.

Pri kreditnih zadrugah je 2346 milijonov Din hranilnih vlog, posojil pa 2161 milijonov Din. — Zadružna zveza v Ljubljani je imela 988.7 milijona Din hranilnih vlog in 722.6 milijona Din posojil. Zveza slovenskih zadrug pa 645.1, oziroma 576.5 milijona Din. Obe zvezi skupaj 1634 milijonov Din hranilnih vlog, to je tri četrtine vseh vlog pri jugoslovanskih kreditnih zavodih.

Pravni nasveti

Priposestevanje v gozdu. M. J. S. Sosed že več let na delu parcele, ki je Vaša, kosi stčijo in seka drevje. On je mnenja, da je s tem že pridobil pravico do te parcele. Ali je to mnenje pravilno? — Ako je sosed 30 let nemoteno in z Vašo vednostjo kosil stčijo in sekal drevje na navedenem delu parcele, si jo je priposestoval. Drugače pa lahko s tožbo preprečite sosedovo posedanje v Vaše lastninske pravice.

Povrnitev svatovskih stroškov. A. U. G. Po smrti Vašega tasta je prevzela posestvo njegova žena, ki je mačeha Vaše žene. Sedaj pa ona zahteva, da ji povrnete svatov-

ske stroške iz leta 1918. Ali upravičeno? — Ne moremo točno odgovoriti, ker niste navedli, iz kakšnega razloga zahteva mačeha Vaše žene, da ji povrnete stroške svatovščin. Ali morda trdi, da Vam je za svatbo denar posodila, ali ga je morda last posodila? Če gre za posojilo, tedaj to še ni ugasnilo in ima pravico zahtevati vrnitev.

Veljavnost testamenta iz leta 1915. I. M. S. Vprašate, če je še veljaven testament, ki je bil napravljen leta 1915 po jako hudi bolezn. — Ako testament sicer odgovarja zakonitim predpisom, je veljaven, čeprav je bil napravljen leta 1915. Če je pravilno napravljen, ne moremo vedeti, ker niste navedli, kako se glasi. Radi bolezn. zapustnika se testament ne bo mogel izpodbiti, ako ga je napravil zapustnik v stanju polne zavesli. Tudi kronski valuti se ne da oporekati, ker se lahko preračuna v dinarje.

Paša na skupnem pašniku. M. P. V. V Sloveniji imate posestvo ter imate s sovaščani skupne pašnike. Posestvo ste dali v zakup. Vaščani pa sedaj branijo pasti zakupniku na skupnem pašniku. Ali upravičeno? — Ako pri pridobitvi pašne pravice ni bilo določeno nič drugega, tedaj zakon štiti glede obsega pašne pravice mirno tridesetletno posest, to se pravi, da jo smete izvrševati v onem obsegu, kakor ste jo izvrševali v zadnjih 30 letih. Če ima pašno pravico vsakokratni lastnik posestva, se razume, da jo ima tudi zakupnik, ki nadomešča lastnika.

Bira. M. B. Biro ste dolžni dajati, čeprav ne stanujete tam, kjer imate posestvo.

Pilot. J. G. B. Za informacije o učenju za pilote ste obrnite na ljubljanski aeroklub.

Vstop k obmejni četi. I. U. U. Za vstop k obmejni četi vložite prošnjo na ministrstvo vojske in mornarice. Med drugimim pogoji se zahteva od kandidatov, da so odslužili obvezni rok službe v stalnem kadru pri glavnih vrstah vojske in prvenstveno pri pehoti, da so telesno in duševno popolnoma zdravi, neoporečnega vedenja, pismeni, da niso starejši od 30 let, da so po možnosti neoženjeni ali vdovci brez otrok. Prvenstvo za sprejem imajo neoženjeni. Vsak mora dovršiti graničarsko pripravniško šolo. Pripravnik, ki dovrši to šolo uspešno in ki je po letu dni pripravniške službe pri obmejni četi ocenjen za izobraženega in sposobnega za graničarsko službo, se prevede za graničarja; pripravnik pa, ki te šole ne dovrši uspešno, ali ki po treh letih pripravniške službe ni ocenjen za sposobnega za graničarsko službo, se iz službe odpusti.

Hoja po tujem pri oranju. K. A. Z. Ze dvaindvajset let hodite pri oranju po sosedovi njivi. Sedaj je pa prišel drug gospodar in vam to zabranjuje ter preti s tožbo. Ali se vam je kaj bati? — Pravice do hoje po sosedovi njivi še niste priposestovali, ker še ne hodite trideset let. Zato vam ho sosed hojo lahko zabranil.